

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput XV. De canonizatione ipsius, et translatione corporis sacri a.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A e Ex palatio episcopali Assisiensi, ad quod ex cella Cortonensi delatus fuerat, ut tradit Celanensis in Vita prima lib. II, cap. 5, ubi et cap. 2 plura de illius infirmitate, curaque medendi adhibita legere est.

f Nota hinc, fratrem illum non fuisse vere guardianum seu superiorem S. Francisci, qui supremam Ordinis praelaturam nunquam deposuisse videtur; sed prorsus spontaneam fuisse istam sancti Viri obedientiam, qui, ne hujus virtutis merito careret, sponte parebat subdito, quem pro guardiano suo habebat.

g Vide hanc Vitam supra num. 19 et 20, et Annotata ibidem.

h Joannis cap. 15, § 1.

i Psalm. 144.

k Consentunt fere Celanensis in Vita prima num. 110, et Tres Socii in Appendice num. 68.

l Terra Laboris, incolis la Terra di Lavoro, provincia regni Neapolitani est in ora maris Tyrrheni, uti alibi jam monui.

m In codice nostro Ms.: Cum diu jam pridem amississet.

n Hanc apparitionem, uti et sequentem, e biographis solus Bonaventura annotavit.

o Mons Garganus, Italice il monte Gargano, et il monte S. Angelo, mons regni Neapolitani est in Apulia Daunica, ubi sanctus archangelus Michael ecclesiam habet, sua apparitione, et fidelium peregrinationibus celebrem. Erat autem laudatus episcopus Assisiensis idem ille Vido vel Guido, coram quo S. Franciscus bonis omnibus quondam cesserat.

B p Obiit igitur S. Franciscus vespere post occasum solis; quod diei tempus cum more Italico ad sequentem diem referatur, a scriptoribus dicitur idem Sanctus obiisse quarto Nonas Octobris in die Dominico, cum secundum nostrum communioremque Europaeum loquendi modum obierit tertio Nonas Octobris in Sabbato. Consule Commentarium prævium § 29, ubi etiam de anno mortis, supremaeque Sancti aetate actum est.

q Haec quoque de claudarum applausu nullus e biographis nostris praeter S. Bonaventuram tradidit.

CAPUT XV.

De canonizatione ipsius, et translatione corporis sacri a.

In sanctissimi Viri corpore

Franciscus igitur, Servus et amicus Altissimi, Ordinis Minorum fratrum institutor et dux, paupertatis professor, patientiae forma, veritatis praeco, sanctitatis speculum, et totius Evangelicae perfectionis exemplar, superna praeventus gratia, ordinato progressu ab infimis pervenit ad summa. Hunc Virum mirabilem, utpote paupertate praevivitem, humilitate sublimem, mortificatione vividum, simplicitate prudentem, omnique morum honestate conspicuum, quem in vita Dominus mirabiliter effecerat clarum, in morte fecit incomparabiliter clariorum. Beato namque Viro migrante a saeculo, spiritus ille sacer domum aeternitatis ingrediens, fontisque vitae haustu plenario gloriosus effectus, expressa quaedam in corpore futurae gloriae signa reliquit, ut caro illa sanctissima, quae crucifixa cum vitis in novam jam creaturam transierat, et passionis Christi effigiem privilegii singularitate praerferret, et novitate miraculi resurrectionis speciem praemonstraret.

conspiciuntur quinque stigmata caroque candida ac mollis,

216 Cernebantur quidem in membris illis felicibus clavi, ex ejus carne virtute divina mirifice fabrefacti, sicutque carni eidem innati, quod, dum a parte qualibet premerentur, protinus, quasi nervi continui et duri, ad partem oppositam resultabant. Inventa quoque fuit patentius in ipsius corpore, non inlicita humanitus neque facta, plaga vulneris lateralis, instar vulnerati lateris Salvatoris, quod redemptionis et regenerationis b humanae in ipso Redemptore nostro protulit Sacramentum. Erat autem similitudo clavorum nigra quasi ferrum; vulnus autem lateris rubeum, et ad orbicu-

b

laritatem quandam carnis contractione * reductum * rosa quaedam pulcherrima videbatur. Caro vero ipsius reliqua, quae prius tam ex infirmitate, quam ex natura, ad nigredinem declinabat, candore nimio renitescens, illius secundae stolae pulchritudinem praetendebat. Membra ipsius adeo mollia et tractabilia se praebant palpantibus, ut conversa viderentur in teneritudinem puerilis aetatis, et quibusdam cernebantur evidentibus signis innocentiae decorata e.

217 Cum igitur in candidissima carne clavi nigrescerent, plaga vero lateris, ut vernans roseus flos, ruberet; mirandum non est, si tam formosa et miraculosa varietas jocunditatem et admirationem contuentibus ingerebat. Lacrymabantur filii pro subtractione tam amabilis Patris; sed et non modica perfundebantur laetitia, dum deosculabantur in eo signacula summi Regis. Miraculi novitas plantum vertebat in jubulum, et intellectus rapiebat indaginem in stuporem. Erat quippe tam insolitum, tamque insigne spectaculum contuentibus omnibus et firmamentum fidei, et incitamentum amoris; audientibus vero admirationis materia, et excitatio desiderii ad videndum. Audito siquidem transitu Patris *, et fama diffusa miraculi, accelerans populus confluebat ad locum, ut id cernebant oculis carnis, quod a ratione dubium omne repelleret, et affectioni gaudium cumlaret.

218 Admissi sunt igitur Assisinas civis quamplurimi ad stigmata illa sacra contemplanda oculis, et labiis osculanda. Unus autem ex eis miles d, litteratus quidam * et prudens, Hieronymus nomine, vir utique famosus et celebris, cum de hujusmodi sacris signis * dubitasset, essetque incredulus, quasi Thomas, ferventius et audacius coram fratribus et aliis civibus movebat clavos, Sanctique manus, pedes, latus manibus propriis contrectabat; ut, dum vulnere Christi veracia illa signa palpando contingeret, et de sui et omnium cordibus omnis dubietatis vulnus amputaret. Propter quod et ipse inter alios hujus veritatis, tam certitudinaliter agnitae, testis constans postmodum effectus est, et tactis sacro-sanctis, juramento firmavit. Fratres autem et filii, qui vocati fuerant ad transitum Patris, cum omni multitudine populorum noctem illam, in qua almus Christi Confessor decessit, sic divinis laudibus dedicarunt, ut non defunctorum exsequiae, sed angelorum excubiae viderentur.

219 Mane autem facto, turbae, quae conveniant, acceptis arborum ramis, et cereorum multiplicatis luminibus, cum hymnis et canticis sacrum corpus ad civitatem Assisii detulerunt. Transeuntes vero per ecclesiam S. Damiani, in qua virgo illa nobilis Clara, nunc gloriosa in caelis, tunc inclusa, cum virginibus morabatur; ibique aliquantulum subsistentes, sacrum corpus, margaritis caelestibus insignitum, videndum et osculandum sacris illis virginibus obtulerunt e. Pervenientes denique ad civitatem cum jubilo, pretiosum thesaurum, quem portabant, in ecclesia sancti Georgii cum omni reverentia condiderunt. In eo siquidem loco Puerulus litteras didicit, ibique postmodum primitus praedicavit; postremo ibidem locum primum quietis accepit. Transiit autem venerabilis Pater ex hujus mundi naufragio anno Dominicae Incarnationis millesimo ducesimo vigesimo sexto, quarto Nonas Octobris, die Sabbati in sero, sepultus in die Dominico. f.

220 Caepit autem Vir beatus continuo, divinae faciei superirradiante respectu, magnis et multis coruscare miraculis, ut sublimitas sanctitatis ejus, quae, ipso vivente in carne, ad morum directionem per exempla perfectae justitiae innotuerat mundo, illo jam regnante cum Christo, ad omnem fidei firmitatem per miracula divinae potentiae comprobaretur e caelo. Cumque in diversis orbis partibus gloriosa ejus miracula, largaque per ipsum impetrata beneficia, plurimos ad Christi devotionem accenderent, et ad ipsius Sancti reverentiam inci-

ACTORE S. BONAVENTURA. Sur. concisione. Wadd. reductum

e qua spectantes in admirationem et laetitiam rapiunt.

Ms. beati Patris

E

Permittitur accurrentibus civibus sacra stigmata videre et osculari:

d Vatic. quidem Wadd. stigmatibus

postridie id estiam S. Clara et sociabus ejus conceditur, et Assisii sepelitur anno 1226.

f

e

f Gregorius novus, qui ventem novem rat, post discussa probataque miracula

ACTORE
S. BONAVEN-
TURA.

tarent, acclamantibus tam linguissimum, quam operum, ad aures summi Pontificis domini Gregorii noni, quæ per servum suum Franciscum Deus operabatur, magnalia pervenerunt. Sane cum idem pastor Ecclesiæ, non solum ex miraculis auditis post mortem, verum etiam experimentis in vita ipsius, oculis visis et manibus contrectatis, sanctitatem ejus mirabilem plena fide certificatus agnosceret, ac per hoc, in cælis glorificatum a Domino, nullatenus dubitaret; ut Christo, cujus erat vicarius, concorditer ageret, hunc in terris reddere celebrem, tanquam omni veneratione dignissimum, pia consideratione disposuit.

eundem anno
1228 Assisii
Sanctis sollem-
niter adscri-
bit.

* in Sur. deest
et

h

i

k

Ad ecclesiam
illi diocetam
transfertur
anno 1230,

l

m

* Vatte. et
Wadd. ardo-
rem

pergitque
miraculis
coruscare.

221 Ad omnem quoque certitudinem faciendam orbi terrarum de glorificatione Viri sanctissimi, inventa miracula, et conscripta et testibus idoneis approbata, examinari fecit per illos, qui minus inter Cardinales favorabiles negotio videbantur. Quibus diligenter discussis, et ab omnibus approbatis, de fratrum suorum et * omnium Prælatorum, qui tunc erant in curia, concordi consilio et assensu, canonizandum decrevit. Veniensque personaliter ad civitatem Assisii, anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo octavo, decimo septimo Calendas Augusti, die Dominico i, cum maximis, quæ longum foret enarrare, sollempniis, B beatum Patrem catalogo Sanctorum adscripsit.

222 Anno vero Domini millesimo ducentesimo trigesimo convenientibus fratribus ad capitulum generale, Assisii celebratum, ad basilicam, in honorem ipsius constructam l, corpus illud Domino dedicatum octavo Calendas Junii m translatum est. Dum autem ille sacer transportaretur thesaurus, bulla Regis altissimi consignatus, miracula plurima ille, cujus effigiem præferbat, operari dignatus est, ut per odorem * ipsius salvificum affectus traheretur fidelium ad currendum post Christum. Erat revera condignum, ut, quem Deus in vita sibi placentem et dilectum effectum in paradisu per contemplationis gratiam transtulerat, ut Enoch; et ad cælum in curru igneo per caritatis zelum rapuerat, ut Eliam, ejus, jam vernantis inter flores illos cælicos plantationis æternæ, ossa illa felicia de loco suo pullulatione mirifica redolerent.

223 Porro sicut Vir iste beatus mirandis virtutum signis in vita claruerat, sic a die transitus sui usque in præsens per diversas mundi partes præclaris miraculorum prodigiis, divina se potentia glorificante, coruscat. Nam cæcis et surdis, mutis et claudis, hydropicis et paralyticis, dæmoniis et leprosis, naufragis et captivis, ipsius meritis remedia conferuntur; omnibusque morbis, necessitatibus et periculis subvenitur. Sed et multis mortuis mirifice per ipsum suscitatis, innotescit fidelibus, mirificans Sanctum suum, magnificentia virtutis Altissimi, cui est honor et gloria, per infinita sæcula sæculorum. Amen n.

ANNOTATA.

a In codice nostro Ms. loco tituli hic legitur: In festo translationis beati Francisci caput 13, lectio prima; ad deinde caput hoc dividitur velut in tres lectiones, quarum ultima admodum proluxa est.

b Ita correxi ex Ms. nostro et tribus aliis editionibus, cum apud Sedulium vitiose legeretur: generationis, forte ex sola hypothetæ negligentia.

c Simillima leguntur in Vita prima lib. II, cap. 4.

d Id est, vir nobilis.

e Lege Vitam primam num. 116 et sequenti.

f Ad Commentarium prævium § 29, ubi etiam refutavi Franciscum Pagium, qui ex notis chronicis male intellectis contra omnium antiquorum sententiam mortem S. Francisci anno 1223 illigavit.

g Gregorius IX ante Pontificatum, quem anno 1227 obtinuit, Cardinalis episcopus Ostiensis, Hugo et Hugolinus dictus, mira familiaritate cum Sancto fuerat conjunctus, ut etiam constat ex præmissis.

h Hoc ipsum decrevisse Perusii, docet Celanensis in Vita primæ lib. I, cap. 1, in quo plura de hac canonizatione reperies.

i Optime se habent omnes hæ notæ chronicæ, D frustra que conatus est Franciscus Pagius eandem solennem canonizationem ad alium mensem aut diem referre. Vide Commentarium prævium num. 682 et sequentibus.

k Lege Vitæ primæ lib. III, cap. 1.

l De hujus ædificatione basilicæ egi in Commentario prævium § 51, quem consulte.

m Anno 1250 festum Pentecostes, (quod erat tempus capitulis generalibus habendis præstitutum) incidit in diem septimum Calendas Junii; itaque in Vigilia ejusdem festi contigit hæc sacri corporis translatio, cujus annua memoria etiam Martyrologiis Ordinum S. Francisci ad diem 25 Maji inscripta est. Ceterum lege Commentarii prævii, § 52, ubi plura hujus translationis adjuncta reperies.

n In codice nostro Ms. hic ponitur: Explicit Vita beati Francisci. Sequuntur tamen ibidem miracula. At Waddingus prætermittens miracula, lectorem hic monet his verbis: Ad finem hujus vitæ multa adnectit per varia capitula D. Bonaventura D. Francisci miracula, ab eodem post mortem patrata; quibus plura, nec inferiora, inveni et legi in bibliotheca conventus D. Francisci Assisiat, in codice satis antiquo membranæ, manuscripto; quibus modo superaddendum duxi, ea cum cæteris, quæ hic desiderari possunt, de patria, genealogia et physiognomia sancti Viri suis locis producturus in lucem in Annalibus Minorum, quanto cyus edendis.

CAPUT XVI.

Miracula aliquot a S. Francisco post ejus obitum edita.

§ I. De virtute sacrorum stigmatum a.

Ad omnipotentis Dei honorem, et gloriam B. Patris Francisci, post glorificationem ipsius in cælis, aliqua ex approbatis * scripturis * miracula, ab illo præcipue censi sumendum fore initium, in quo crucis Jesu virtus ostenditur, et gloria innovatur. Novus igitur homo Franciscus novo et stupendo miraculo claruit: cum singulari privilegio, retroactis sæculis non concessio, insignitus apparuit, sacris videlicet stigmatibus decoratus, et configuratus in corpore mortis hujus corpori Crucifixi. De quo quicquid humana lingua dicatur, minus erit laude * condigna. Totum quidem Viri Dei studium, tam publicum quam privatum, circa crucem Domini versabatur; et ut crucis signaculo, cordi ejus a principio suæ conversionis impresso, corpus consignaret exterius, in ipsa se cruce recludens, habitum penitentis sumpsit, crucis imaginem præferentem b; quatenus sicut mens ejus intus Dominum crucifixum induerat, sic et corpus ejus indueret arma crucis: et in quo signo Deus potestates aereas debellarat, in eodem suo exercitus Domino militaret.

225 Sed et a principio temporis, quo Crucifixo militare cœperat, diversa circa eum crucis præfulsere mysteria; sicut vitæ ipsius consideranti decursus clarius innotescit, qualiter apparitione crucis Dominicæ septiformi c, tam cogitatu, quam affectu et actu, totus fuit in Crucifixo effigiem per ipsius exstaticum transformatus amorem. Digne igitur summi Regis clementia, suis amatoribus ultra omnem æstimationem hominum condescendens, suæ crucis vexillum ipsius corpori deferendum impressit, ut, qui mirando fuerat crucis amore præventus, mirando etiam fieret crucis honore mirificus. At hujus stupendi miraculi irrefragabilem firmitatem, non solum videntium et palpan- tium testimonia per omnem modum credibilia, verum etiam apparitiones mirabiles, et virtutes post ipsius obitum coruscantes, ad omne mentis effugandum nubilum suffragantur.

226 Felicitas namque recordationis dominus Gregorius Papa nonus, (de quo Vir sanctus prophe- tando *

Sanctus doctor aliqua ex approbatis miraculis relaturs, * Ms. ex probatis * Ibid. et Sur. conscripturus

* Ms. et Sur. a laude

F

b

Incipit ab iis, qua in confirmationem stigmatum contigerunt.

c